

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 47

LJUBLJANA, DNE 18. NOVEMBRA 1937

LETO X.

LOJZE LEŠNIK, rudar, Huda jama:

Delo za soglasje med delavstvom - dolžnost krščanskih socialistov

Naravno je, da skuša človek biti v dobrih odnosih z onim, s katerim ima največ stika, s katerim živi skupno, dela skupno, s katerim skupno nosi žrtve in bremena. Najbližje sta si gotovo mož in žena, nadalje ostali družinski člani. Žalostni so primeri, kjer med zakonskimi drugimi ni razumevanja in soglasja. Vzroki sporov so zapravljenost, nezvestoba, navadne trme i. t. d. Ako ima eden slabosti, drugi pa te slabosti trosi okrog, doma pa se prepira, bo napravil v hiši pravi pekel. Ako pa drugi skuša z ljubeznijo vplivati nanj ter nastopati z milobo, bo navadno uspeh prej ali slej.

Ko stopimo iz kroga svoje družine, bomo gotovo zopet imeli ožje stike s kom drugim. Najprej pa pri nas delavec z delavcem. In kakor velja, da želi človek dobre razmere v družini, velja isto za razmere delavca z delavcem. To razume najlažje tisti, ki sam ve, kako važno je biti v dobrem razmerju s sodelavcem. Koliko prilik pri samem delu je, ki nujno zahtevajo soglasnost, skupnost! Koliko težav se da odstraniti s pametnim sodelovanjem. Jasno pa je, da ni lahko doseči tako skupnost. Ako se pojavijo nesporazumi že med zakonskimi drugimi, to je med dvema osebam, ki sta si najbližji, ni čudno, ako ni soglasja med stotinami delavcev. Saj je med njimi toliko različnih značajev. Imeli so različno vzgojo v mladosti. Nekateri morda nobene. Vemo, da dobri odnosi, blagodejna skupnost, soglasje ne bo nastalo kar čez noč. Toda za nas je važno, da ugotovimo, kako **potrebno** je. In da ugotovimo, kako priti do teh dobrih odnosov, do soglasja. In še, kdo naj si zlasti za to prizadeva.

Ako se dva prepirata, pametnejši **nayadno odneha**. Ne samo da odneha, ampak skuša, da se sploh izogne sporu. Pametnejši pa je, ali bi moral biti tisti, ki je imel priliko se izobraževati, ki je stremel za izobrazbo in porabil sredstva, ki so mu bila dostopna. Predvsem pa mora vplivati na človeka smer vzgoje, ali bolje rečeno svetovno-nazorno stališče.

Prav mi krščanski socialisti smo po svojem svetovnem nazoru, popolnoma točno, po Kristusovem nauku, poklicani, da skušamo prinašati med delavstvo soglasje, dobre odnose. Kako? Skušajmo se izogniti vsemu, kar povzroča razdor. Bodimo dobri vsakemu delavskemu sotrpinu, ne glede na njegove nazore. Ne iščimo za dobroto zahvale ali odškodnine, ampak vse, kar storimo, storimo zato, ker je tako prav, zato ker je to naša dolžnost.

Napake, ki izvirajo iz človekove slabosti, ali jih kdo zagreši, nevede in nehote, bomo skušali odstranjevati z dobrohotnostjo. Proti krivicam, ki se gode nad delavstvom kot celoto,

ali pa nad posameznikom, pa bomo odločno nastopili. Izkoriščevalce vseh vrst odklanjamo ter delavstvo pred njimi svarimo.

Že mnogim se je zgodilo, da so bili zato, ker so hoteli delavstvu z iskrenim namenom pomagati, zapostavljeni, oblateni, za dela ljubezni do najbednejših, kaznovani. Malo je izobražencev, ki nas delavce razumejo. Še manj pa je tistih med njimi, ki si upajo, postaviti se odločno za delavstvo. Zlasti pa, da bi si upali zagovarjati skupen delavski nastop, čeprav dobro vedo, da more delavstvo le v strnjjenih vrstah kljubovati nenasičnemu kapitalizmu. Ne samo, da ne zagovarjajo, ampak še prav hudi so, ako kdo govori in piše o dobrih odnosih, o soglasju, ki naj bi zavladovalo med delavstvom, ako kdo govori in piše o potrebi delavske skupnosti. Še več. Onega, ki iskreno misli o tej skupnosti, ki je prepričan, da je nujno potrebna, obsodijo za »levičarja«, za komunista in boljševika. In to zato, da na njega pade sum, ki mnogokrat zadostuje, da se ga kot nevšečneža — »znebijo«.

Ako se dva soseda prepirata, ostali sosede pa se delijo: eni so za tega, drugi za drugega in hujskajo, češ saj imaš prav, le daj ga, udri po njem, pritisni ga, »stopi mu v želo-dec«, toži ga — potem je navadno dolga pravda, grunti gredo na boben in končno so velikanski stroški — pa vsa vas je skregana med seboj. In včasih sporna stvar ni vredna piškavca oreha. Pa ne samo, da je velika gmočna škoda, ampak zaradi stroškov tli srd in sovraštvo še huje. Ako pa se najde tretji, pameten sosed, ki upliva pomirjevalno, bo s tako pomirjevalnostjo odvrnil od sosedov veliko gorja in kar je še največ vredno — sovraštvo se ne bo stopnjevalo marveč bo ponehalo. Z mogočnimi govori na tribunah, z dolgim pisanjem o socialnem čustvovanju in o medsebojni ljubezni ni nikoli storjeno delo tolike vrednosti, kakor je tako blagohotno dejanje pomirjenja med sprtimi ljudmi.

Ako pa je pomirjevalen nastop že med dvema sosedoma tako koristen, potem je za nas jasno, da je pomirjevalni vpliv med tistimi, ki imajo še tesnejše stike kakor sosedi na vasi, katere tare danes tako težko breme, da je **soglasje med temi še bolj koristno in potrebno**. Kakor vrši hvalevredno nalogo sosed, ki vpliva pomirjevalno na sosede, med katerimi je nastal prepir, tako hvalevredno nalogo vrši oni, ki vpliva med delavstvom z enakim namenom, to je, da bi odstranjeval vse, kar delavske vrste cepi, razdvaja in slabi. Saj tudi za delavstvo velja isto kar pri pomirjenju med sosedi. Gmotne izgube za delavstvo se zmanjšajo. Delavstvo pa,

Skupščina Delavske zbornice

Del. zbornica - središč strok. organiziranega delavstva

Skupščina delavske zbornice bi morala biti za zavedno delavstvo eden najvažnejših dogodkov njegovega strokovnega življenja in delovanja. Delavska zbornica ni nikak političen forum, na katerem naj bi se merile sile te ali one organizacije, ali kjer naj bi te ali one struje vršile licitacijo za svojo priljubljenost, kakor je pač običaj današnje nemoralne politike. Delavska zbornica to ni in tudi nikoli ne sme postati.

Ravno narobe! Delavska zbornica mora biti in tudi dejansko je matica vsega resnega delavskega udejstvovanja. Okrog delavske zbornice se zbirajo vsi tisti zavedni delavski elementi, ki gredo preko vsakdanjih javnih grdobij v namenu, da iztrgajo delavstvo iz meščanske korupcije, da onemogočijo tudi med delavstvom take koruptne elemente, da z eno besedo iztrgajo delavstvo iz sedanjih miselnosti in da mu privzgojijo smisel za skupnost. Smiselnosti za skupnost je namreč veliko premalo tudi med delavstvom. Tudi razumemo to. Kajti živ smisel za skupnost postane gonilna sila delavstva le tedaj, če razume svoje vprašanje. Da pojmuješ delavsko stvar prav na globoko, je potreba troje: Ljubezen, žrtev in študij. Brez teh treh lastnosti ne more nihče postati prav in iskren proletarec, še manj pa bорец za delavske pravice.

V tem pogledu je delavska zbornica neprecenljive važnosti. Ona zbira okoli sebe delavske zastopnike, miri njihovo prehuo kri in usmerava poglede ter misli na skupne točke. Delavska zbornica se poglavlja v strokovna delavska vprašanja, izdeluje mnenja in študijske načrte. Posega v različna stremiljenja nasprotnikov delavstva in preprečuje njihove nakane.

DZ - živ ud delavskega gibanja

Delokrog Delavske zbornice je vsestranski, kakor je vsestransko delavsko vprašanje. Zato mora biti vsepovsod, kjer se odločuje usoda delavstva. Ravno zaradi tega ne sme biti Delavska zbornica uklenjena v kake birokratične predpise in postati kak organ vladajočega razreda, ampak mora biti živ ud delavskega organizma in gibanja. Zdi se, da marsikomu ne gre v račun taka delavska zbornica. Dasi prispeva za delavsko zbornico le delavstvo, ki naj bi le ono imelo odločilno besedo pri svoji delavski instituciji, vendar vtika vmes svoje prste meščanstvo in hoče izvajati nekako kuratelo nad delavsko zbornico. Človek ima vtis, da največ zaradi tega, ker meščanstvo meni, da je delavstvo še nedozorelo, kadar naj izvršuje svoje funkcije v svoji najvišji strokovni instituciji.

ki bo znalo priti do soglasja, bo znalo doseči tudi to, kar mu po pravici gre.

Kdo pa dela med delavstvom razkroj in želi, da je delavstvo razcepjeno? Gotovo oni, ki ima od tega dobiček, ali ga vsaj pričakuje. Najprej so to tisti, ki vedo, da delavstvo lahko izkorišča le, če je razkosano. To so kapitalisti. Na drugi strani so politične stranke, ki v resnici nimajo na sebi nič delavskega, a vendar želijo imeti delavce v svoji stranki, ker je to zanje, namreč za politične stranke, prav in koristno. In tretji so ljudje, ki menijo, da so rojeni delavski voditelji ter se kot taki hočejo obdržati za vsako ceno. Ker vedo, da jih večina delavstva ne mara,

Delavstvo je dozorelo!

Sicer se skupščina Delavske zbornice ni vršila pod takimi okoliščinami, da bi mogli reči, da so ji ugodne. Vendar pa je bila volja delavskih delegatov močnejša kakor te okoliščine. Niso namreč prišli na skupščino malodušni, ampak borbeni. Delavski delegat mora biti namreč v ognju kaljen, da je trden, dosleden, neizprosni. Taki so se pokazali na skupščini. Zato so mogli spregovoriti tudi moško in odločno besedo. In ta je bila:

1. So izpovedali, da so vsi brez izjeme v službi za dobrobit Delavske zbornice.
2. To svojo službo pa bodo mogli izvršiti le, če bo Delavska zbornica zares samoupravna ustanova.
3. Če naj vrši Delavska zbornica svoje naloge, mora imeti možnost, da dobi nove sile. Zato se naj bi izvršile volitve, da dobi delavstvo možnost in priliko, da odloči, kakšne naj bodo te sile.
4. Iz tega razloga je delavstvo tudi proti razrešitvi nekaterih pravilno izvoljenih delegatov.

DZ noče postati birokratična ustanova

Z eno besedo, delavstvo zahteva svobodo za svoje delavsko ustanovo. Pa kljub temu gre stvar naprej, ne nazaj. Treba je vedeti, da je delavsko vprašanje zelo obširno. Delavsko vprašanje je vprašanje delovnega človeka. Da bi se pa mogel uveljaviti ta delovni človek, se mora posvetiti ne le v njegov dom, ampak tudi na taka polja, ki odločilno vplivajo na njegov dom. To so: gospodarska, družabna in socialna vprašanja. Umljivo je, da Delavska zbornica ne zmora sama teh vprašanj. Pa saj tega od nje tudi nihče ne zahteva. Je pa lahko drugim pri roki, ko gre za proučitev takih vprašanj. In to jet

Socialno-ekonomski institut

Velike važnosti je ta institut. Tiho, skrito, brez pompa se je na pobudo zborničnega tajnika Uratnika ustanovil ta institut. Njegov namen je: Zbirati in raziskovati dejstva in pojave sodobnega gospodarskega in družabnega življenja v cilju racionalnega izkoriščanja danih sredstev in energij za zboljšanje narodnega gospodarstva. Dalje: Vzbujati v javnosti zanimanje za te probleme in pospeševati ekonomsko in socialno znanje. To je velike važnosti. Naša javnost, naši odločilni faktorji se vse premalo zanimajo za taka vprašanja, zato jih pa tudi ne poznajo. Iz nepoznavanja pa izvira

zato niso nikoli za sporazum, za soglasje.

Za nas krščanske socialiste pa velja: Nujno in silno potrebno je med delavstvom uplivati za pomirjenje, za sporazum, za soglasnost, za skupen nastop. Vemo, da je to delo težko, da so nas in da nas še bodo tudi v bodoče zaradi tega obsojali. Toda vedimo, da je to naša dolžnost. Dolžnost pa je za nas več kot psovka. Mi moramo v duhu in pri delu prednjačiti, zakaj mi nosimo ime Kristusa, Tistega, ki je postal žrtev zato, da pomiri bedne in zatirane.

Razmišljajmo še o tem in sklenimo najboljše. Pa na delo, ne glede na to, ali je komu prav, ali ne!

Sporazum med delom in kapitalom v Jugoslaviji?

Delavstvo za 48 in 40 urni delovni teden - Delodajalci nočejo povedati svojega stališča - Novi vzori jugoslovanske socialne politike?

Dne 8. novembra bi se imela vršiti v Zagrebu velika razprava o vprašanjih naše socialne politike, ki terjajo nujne rešitve. Zlasti je to vprašanje delovnega časa v obrti in trgovini.

Konferenco je sklical ministrstvo za soc. politiko. Odzvala so se tudi druga ministrstva, zlasti pa so bile silno številne zastopane delodajalske zbornice in organizacije, a prav tako delavske zbornice in organizacije. JSZ je zastopal tajnik Lombardo.

Kdor količikaj pozna delo in postopek pri takih širokih razpravah, je moral že vnaprej vedeti, da konferenca v nekaj urah enega dne ne more roditi nobenih stvarnih sklepov. Vsi številni delegati so šli v Zagreb le na uro gledat. Ta sprehod je n. pr. samo ljubljansko del. zbornico veljal 4 jurje.

Minister za soc. politiko poziva k soglasju med delom in kapitalom

Razpravo je otvoril in vodil minister za soc. politiko Cvetković. V uvodu je pozval navzoče, naj se v duhu medsebojnega razumevanja zavedajo, da vrše veliko delo in naj zato imajo pred očmi interese celokupne države in naroda. Soglasje med delom in kapitalom je nujen pogoj za normalen in zdrav razvoj družabnih odnosov. Treba je upoštevati, da potrebuje naša delavska zakonodaja koristne reforme. Vse razpoke se morajo pametno zamašiti. Izvedli smo že vrsto koristnih socialnih reform (?), kar hočemo še nadaljevati. Zato je predložil delavski predlog tej razpravi, ki naj da vladi sporazumne osnove za nove uredbe.

Edino sredstvo proti brezposelnosti in obubožanju - skrajšanje delovnega časa

Za ministrom je govoril tajnik centralne Delavskih zbornic Krekič iz Belgrada. Delavske organizacije so zahtevale to anketo zato, ker so ugovarile, da se odnosi med delavci in podjetniki razvijajo zadnje čase na nenormalnih osnovah. Gotovo je v zadnjih 2 letih kriza prenehala in je treba beležiti gospodarski vzgon. Neverjetno pa je pri tem, da

delavske mezde kljub temu padajo. Danes so nižje kot so bile v letih najtežje krize. Naša država je pred težkim vprašanjem. Prirastek prebivalstva, ki znaša letno do 200.000 duš, vpliva, da je razvoj tak. Število nezaposlenih raste. To je dejstvo. Treba je najti načine in sredstva, da se prepreči obubožanje naravnega prirastka prebivalstva. Industrializacija se ne razvija tako hitro, da bi zaposlila toliko odvisnih delovnih moči. Samo eno zdravilo je torej, in to je skrajšanje delovnega časa. Zato naj se sedanja uredba o del. času v trg. in obrti razveljavi in se nadomesti z novo. Naši delavci nujno potrebujejo 8 urnik oziroma 40 urni teden. To je socialno-politično vprašanje prve vrste in mu je treba posvetiti vso pažnjo; treba pa je tudi točno razmejiti obrt od industrije. Danes je mnogo obratov, ki imajo čisto industrijski značaj, a jih praksa, ki tolmači zakone, stavlja med obrtne delavnice.

V socialni politiki nazadujemo

Govoril je nato za zagrebško Del. zbornico tajnik Pfeiffer. Naglasil je, da so bile zadnja leta uredbe o odpiranju in zapiranju trgovine pogosto menjane. Značilno pa je, da se vse bolj slabšajo, namesto da bi šle po potih napredka, kakor je to v drugih državah. L. 1919 smo imeli uredbo o osemurnem delovniku in o popolnem nedeljskem počitku. Po 8 letih predpisuje sedanja uredba 10 ur dela na dan. Zraven tega je važno, da se zakoni izvajajo. Danes pa se malo kdo ozira nanje, samoupravne oblasti pa rešujejo vse spore delavcev in podjetnikov, kakor da bi uredba ne obstajala. Kdor zahteva izvajanje uredbe, je odpuščen. Praktično sedaj sploh ni nobene uredbe. Zato je nujno, da se izda nova, ki pa bo poleg drugega morala predvideti tudi ostre sankcije proti kršilecem.

Enotna izjava vseh delodajalcev

Za delodajalske zbornice iz vse države je podal enotno izjavo tajnik zagr. zbornice dr. Fischer. Delodajalci so popolnoma soglasni v tem, da današnja anketa ne more ničesar konkretnega skleniti. Podjetniške zbornice so imele

izključno premalo časa na razpolago, da bi utegnile podrobno razpravljati o vseh predloženih vprašanjih. Zastopniki posameznih zbornic nimajo pravice govoriti o mišljenju podjetnikov, preden ni ugotovljeno enotno načelno stališče. Kakor delavci, naj imajo tudi delodajalci možnost, da se na anketo pripravijo. Poleg tega je nujno, da se točke dnevnega reda točno določijo in da se vprašanja podrobno predelajo, ker se bo sicer razpravljalo o rečeh, ki nimajo zveze z glavno stvarjo. Zato vse podjetniške zbornice zahtevajo, da se vrši anketa po dveh mesecih, ko bodo delodajalci že mogli povedati svoje načelno stališče in podrobno razpravljati o zares potrebnih vprašanjih.

Podjetniki so torej na vsak način skušali in že od vsega začetka imeli namero anketo bojkotirati in razbiti, najmanj pa doseči, da se odloži.

Minister g. Cvetković za sporazum med delom in kapitalom

Nastopil je minister za soc. politiko g. Cvetković, ki je dejal: Pri reševanju vprašanj, katera nam nalaga razmerje med delom in kapitalom, je eden izmed glavnih načinov neposreden stik med podjetniki in delavci. Ravno pomanjkanje tega stika je bilo vzrok, da so vsa ta vprašanja ostala dolgo časa nerešena, ker so se pojavljali veliki nesporazumi, pa celo prave sovražnosti. Današnja razprava je poskus, da se z iskrenim sodelovanjem in v razumno izmenjavo misli napravi predrazpoloženje za koristne odredbe v bodočnosti. Zato nobena tu podana izjava ni obvezna za nobeno stran. Namen razprave je samo, da slišim in preučim razloge in mišljenje obeh strank. Zato so vse druge formalnosti odveč. Življenje samo je s svojim razvojem tako zelo zaostriло vprašanja, ki so danes pred nami, da so postala prečeta in nujna. Ta vprašanja niso od včeraj, marveč se pojavljajo že celih 10 let in podjetniki dobro poznajo vse bitne sestavine tega problema. Zato je vsako odlaganje razprave nepotrebno. Treba je uporabiti to priliko, ko sta obe strani tako številno in popolno zastopani, da se spor med delodajalci in delavci v naši državi razumno in splošno koristno poravnava in konča. Zato pozivam delodajalce, da svoj predlog umaknejo.

Delodajalci vztrajno odklanjajo razpravo - a načelno popolnoma soglašajo z g. ministrom

Po daljšem presledku je govoril tajnik belgrajske zbornice Marodić, ki je rekel, da podjetniki načelno pozdravljajo razpravo kot koristen faktor za ureditev razmerja med delom in kapitalom. Zato izrekajo g. ministru za njegov govor in za v njem izrečene misli polno priznanje in soglasnost. Obenem pa je treba vedeti, da se delo take razprave ne more prav končati v enem dnevu in da se morajo vsa vprašanja podrobno ugotoviti. Delodajalci niso krivi, če se bo moralo delo te razprave odložiti. Delodajalske zbornice so takoj po prejemu vabila zahtevale od ministrstva soc. politike, da se dnevni red razprave točno določi.

Razprava se bo nadaljevala - po 2 mesecih

Po nekajurni prekinitvi so govorili še razni delavski zastopniki. Končno pa je bilo sklenjeno, da se po dveh mesecih vrši ponovna razprava, na kateri bodo zastopniki obeh strank podali podrobno svoje predloge.

Naše mnenje

To poročilo moramo zaključiti z ugotovitvijo, da delavstvo od takih besednih bojev svojih zastopnikov z delodajalskimi zastopniki nima nobene prave stvarne koristi. Zato so vse take široke razprave precej odveč in zapravljanje denarja. Kajti obe strani prav dobro poznata težnje in predloge ene in druge strani. Prav tako pozna vsa ta vprašanja

dosti podrobno ministrstvo za soc. politiko. Obe strani — delavska in delodajalska — sta v 10 letih, ki jih je navajal g. minister, že nekajkrat in prav podrobno povedali svoje predloge in želje z vsemi razlogi in argumenti. Ministrstvo ne bo nič novega zvedelo, če hoče sedaj nove predloge. Vsa vprašanja so tudi ministrstvu znana že 10 let in več. Preučitev vprašanj je torej lahka. Gre samo za odločitev, katere predloge si ministrstvo osvoji — ali delavske, ali podjetniške, ali pa uveljavi svoje. Kajti misliti na za delavstvo sprejemljive sporazumne predloge sprito tolike neuvrednosti in trmoglavosti naših kapitalistov — je milo rečeno naivno. Na take sporazumne predloge bržkone tudi nihče resno ne misli. Zato pa je veliko govorjenje in razpravljanje o tem — prazno in dvakrat odveč. Delavstvo naj bi imelo vtis, da se nekaj zanj dela in skrbi — v resnici pa ni nič. Tako je prava podoba!

Vrhu tega pa se nam zdi potrebno in nujno, da krepko opozorimo na značilna načelna gledanja odgovornega vodstva jugoslovanske socialne politike. Ta gledanja postajajo vedno bolj izrazito usmerjena. Sprito tega dejstva se je treba resno zamisliti, kakšna bo bodočnost?

Gradbeno delavstvo

Dol pri Ljubljani. V nedeljo smo imeli pri nas sestanek naše strokovne skupine. Udeležba ni bila povsem zadovoljiva. Manjkali so tudi nekateri taki, ki bi prav lahko prišli na sestanek. Tov. Pitako iz Ljubljane nam je v skoraj enournem govoru razložil vsestransko in izčrpno novo starostno zavarovanje. Razložil je točno določbe zakona in pokazal na slabe strani te panoge zavarovanja, kakršno je bilo uveljavljeno letos 1. septembra. Delavstvo je glasno izražalo svoje nezadovoljstvo. Govornik je tudi razvijal načrt, kako si JSZ zamišlja potrebno preureditev celotnega delavskega zavarovanja. Naglašal je staro zahtevo JSZ, da dobi slovensko delavstvo svoje samostojno od nikogar zavisno zavarovanje, da bo denar slovenskega delavstva ostal njemu, ne pa da zanj zidajo in grade na jugu. Prav tako je poudaril potrebo, da že vendar enkrat pride na upravo delavskih ustanov in zlasti zavarovanja svobodno izvoljeno delavsko zastopstvo. Delavstvo je ta izvajanja govornika enoglasno in s pritiranjem odobravalo. — Nato so se v prostem razgovoru reševala organizacijska vprašanja in stvari posameznikov, ki jih je treba rešiti. — Tovariši, treba bo trdno skupaj držati, če si hočemo ohraniti, kar smo si z organizacijo že pridobili in če hočemo še dobiti, kakor vsi želimo in je treba. Potrebno je to! Zapomnijo naj si pa vsi tisti, ki organizacije, to je naše skupnosti ne poznajo danes, da jih tudi mi, ko pride čas, ne bomo poznali. Trotove ne bomo redili! — Tovariši, vztrajno napreji!

Vransko. Tukajšnji gradbeni delavci, ki smo zaposleni pri gradnji ceste Vransko—Šmartno ob Dreti, smo dosegli, da so nas kot prave gradbene delavce prijavili v bolniško zavarovanje. Po tem pa smo se obrnili na Jugoslovansko strokovno zvezo, da bi na banski upravi posredovala, da se tudi nam zvišajo plače vsaj na ono višino, kot so plače delavcev pri gradnji cest po drugih krajih, kateri so glasom stavbinske kolektivne pogodbe v istem draginskem razredu, kot je celjski okraj. Jugoslovanska strokovna zveza je naši prošnji ugodila. Na tozadevno posredovanje je dobila na banski upravi zagotovilo, da se bodo plače delavcem zboljšale.

Ker so pa nekateri delavci želeli osebno govoriti z zastopnikom organizacije, in zvedeti, če bi za nas organizacija imela kaj praktičnega pomena, se je zastopnik centralne tov. Grošel v ta namen osebno oglašil 1. t. m. na Vranskem. V razgovoru je nekaterim tovarišem pojasnil, kakšnega praktičnega pomena je za nas organizacija. Stališče, ki ga je tov. Grošel osebno pojasnil tudi g. podžupan in orožnikom, je odobril tudi g. podžupan in rekel, da je prav, če Jugoslovanska strokovna zveza posreduje na banski upravi, da dobijo naši delavci boljše plače. Iz vseh razgovorov in dela JSZ za zboljšanje plač je delavstvo spoznalo potrebo, da se organizira in smo zato s par izjemami vsi vstopili v organizacijo. Pričakujemo, da bodo vsi merodajni gospodje v Vranskem prav razumeli naš korak, saj ga je razumel tudi g. tehnik, ki vodi delo in je dejal, da nima nič proti, če se organiziramo. V nedeljo, 21. t. m., ob 3 popoldne se bo vršil v gostilni Danice Zupan sestanek, na katerem bo poročal zastopnik JSZ tov. Grošel.

Mladina poroča

Celje. Jutri v soboto, 20. novembra imamo zopet redno tamburaško vajo ob 8 zvečer. Tovariši, pridite vsi točno!

tudi marsikak nehoten udarec delavstvu. Sicer bo potrebno o socialno ekonomskem institutu še posebej pisati. Prav in potrebno je bilo, da je skupščina odobrila predlog, da se nakloni temu institutu podpora v znesku 60.000 din.

Zavarovanje za onemoglost, starost in smrt

1. sept. 1937 je stopilo v veljavo zavarovanje za starost, onemoglost in smrt. To zavarovanje sicer ni tako, da bi moglo biti delavstvo zadovoljno z njim. — Vendar je pa eno dobro: Da je to zavarovanje uzakonjeno. — Dolžnost delavstva je, da se bori, da se to zavarovanje izboljša in privede do take oblike, ki bi vsaj približno zadovoljila delavstvo. Tudi tej nalogi je posvetila Delavska zbornica svojo pažnjo in je izdelala osnutek pravilnikov:

a) O prostovoljnem višjem zavarovanju za primer onemoglosti, starosti in smrti.

b) O ustanovitvi in uporabljanju fonda za primer onemoglosti in starosti.

Delavstvo je treba zaščititi

Kamorkoli se ozremo, povsod je naval na delavske zakone in delavske pravice. Izrabljajo se vajenci, preganja se delavstvo, če se poslužuje zakona, okrnjuje in izvaja se v škodo delavstva zakon o zavarovanju delavcev. Od vseh strani brezsrčnost, mrzlota in nerazpoloženje napram delavstvu. V takih primerih treba zbrati vse sile, ne da bi se preprečile krivice, ampak da se omilijo vsaj najbolj grobi izpadi. Tudi pred temi problemi ni zaprla Delavska zbornica oči. Nasprotno. Dejstvom je pogledala naravnost v obraz. Vedela je, da je treba nu-

di v težkih primerih delavstvu vso pomoč. Ravno zaradi tega je izdala

Pravilnik fonda za varstvo delavcev in nameščenecv

Pravilnik je skupščina odobrila. Na temelju tega pravilnika bodo dobili zaščito od strani Delavske zbornice:

a) Delavski zaupniki v sporih iz zaupniškega razmerja.

b) Delavci v sporih načelne važnosti za delavsko pravno varstvo.

c) Vsi delavci v sporih pri sodišču delavskega zavarovanja.

Položaj nameščenecv se mora izboljšati

Tudi nameščensko vprašanje je bilo obdelano na skupščini Delavske zbornice. Zahteve nameščenecv je obširno utemeljil njihov delegat v imenu vseh. To vprašanje bomo obravnavali še podrobneje.

Važen je bil tudi referat zborničnega tajnika. Tudi k njemu se povrnemo pozneje.

V tem članku smo hoteli poudariti le to:

1. Delavska zbornica naj se nikar ne smatra za politično torišče. Če hočejo meščani delati kake eksperimente, naj si izberejo kaj drugega, le Delavske zbornice ne.

2. Kako veliko in važno nalogo vrši Delavska zbornica.

3. Kako obsežno je delavsko vprašanje. Pa kljub tej obsežnosti se je Delavska zbornica lotila prav vsakega vprašanja in tudi nakazala pot, kako se naj reši ali pa izpopolni.

4. Da je potrebno, da bi se delavstvo samo bolj zanimalo za Delavsko zbornico.

Strok. zveza rudarjev JSZ na delu

Trbovlje, 14. novembra.

Odbor Strokovne zveze rudarjev JSZ je imel v nedeljo, dne 14. novembra v Trbovljah sejo, na kateri je razpravljalo o stanju in položaju rudarskega delavstva kakor tudi o delu in razvoju strok. skupin rudarjev JSZ. Člani odbora so v tem pogledu podali izjerno poročila. Stavljal so se vprašanja, zakaj v Hrastniku in Trbovljah ni bilo nobenih poročil o poteku obratnih razprav, ki so se vršila po zadnjih pogajanjih pri TPD. Na splošno je mogoče ugotoviti, da razen v nekaterih primerih obratne razprave niso prinesle nobenih posebnih sprememb, še manj seveda kakšne izboljšanja.

Skupine so v članstvu porastle. Sklenilo se je, da bodo v bodoče pri vseh skupinah redni mesečni sestanki in tudi večja zborovanja. Poleg tega je bilo na-

rejenih še več važnih sklepov z naročilom, da jih odbor čimprej izvede. — JSZ se po svojih skupinah tudi v rudarskih revirjih uspešno uveljavlja. Vse delo pa bo treba še bolj smoteno porazdeliti in vzgojiti čim več dobrih in delovnih funkcionarjev.

Isto nedeljo popoldne ob 2 se je za vse rudarske skupine, razen Hudejame, vršil strokovni tečaj. Predaval je tov. J. Rozman. Zelo praktična bo izvedba kartoteke članstva v bodočem poslovanju naših odborov, tajnik je že izpolnjene tiskovine prinesel s seboj ter razdelil skupinam. Tečaj je bil predvsem organiziran, da se usposobijo naši mladi tovariši o praktičnem poslovanju, katerega je treba poznati pri upravljanju notranjega dela v organizaciji. S tečajem smo bili vsi prav zadovoljni.

Po naših krajih

Devica Marija v Polju - Vevče

20letnico Krekove smrti bomo proslavili v nedeljo, 21. nov. ob pol 4 popoldne v domu Prosvete D. M. v Polju. Proslava bo skupno s Prosvetnim društvom K. D. M. Zalog in našo skupino v Vevčah. Spored je obširen in bogat. Vstopnina samo 2 din. Počastite s svojim obiskom spomin velikega moža delavca in Slovenca. Za članstvo naše skupine JSZ v Vevčah je udeležba še prav posebej obvezna. — Odbor.

Sostro

Krekova proslava. — Kako se gibljemo. Kršč. del. mladina bo 21. novembra ob 3 popoldne priredila proslavo dvajsetletnice smrti dr. Jan. E. Kreka. Tovariši, dolžnost naša je, da počastimo spomin našega nesmrtnega voditelja z veliko udeležbo. — Prav se mi zdi, da se tudi mi enkrat v javnosti oglasimo, da bodo tudi tovariši iz drugih krajev vedeli, kako mi delamo. Kratko poletje nam je prineslo dolge zimske večere, ki se jih kar veselimo, saj veliko lažje pridemo skupaj. Vsak teden imamo članske sestanke, na katerih obravnavamo knjigo »Cilji in pota KDM«, katero nam lepo in stvarno razlaga naš duh. vodja g. kaplan Filip Žakelj. Na sestankih morajo tudi člani sestavljati predavanja. Ob zaključku večera pa debatiramo, tako, da odhajamo s sestankov vedno močnejši za našimi cilji. Imamo tudi celice, ki jo vodi tov. Pavšič, katera lepo napreduje. — Ustanovili smo lastno knjižnico, ki jo pripravljamo tudi starejšim članom JSZ. — Za december bomo naštudirali socialno dramo »Hlapec Jernej in njegova pravica«. — Član KDM, Sostro.

Celje

Urban Klopčič. Čisto nepričakovano. Komaj šestindvajset let mu je bilo in zato smo se še bolj začudili, ko smo

zvedeli za njegovo smrt. Saj še ni dolgo tega, ko je moral na manevre, sicer že z boleznijo v sebi, a vendar na zunaj še krepak, sedaj pa ga je zavrtna bolezen v kratkih dnevih položila v grob. — Kot zaveden, značajan in pošten pekovski pomočnik je pristopil v našo strokovno organizacijo, ki jo je ljubil ter se za skupno korist tudi žrtvoval. Že doma v Domžalah je gojil ljubezen do našega gibanja, ostal je našim idejam zvest do zadnjega trenutka. In preteklo nedeljo smo ga spremili v prezgodnji grob. Naši prijatelji in člani so mu zapeli dve pesmi in tovariš Metod se je poslovil od njega v imenu naše skupine. Ob grobu smo stali žalostni, žalostni njegovi starši, bratje, sestre iz njegovega domačega kraja, žalostni njegovi stanovski tovariši in vsi drugi, ki si niso mogli misliti, da leži v beli krsti naš dragi Urban. In vendar moramo pred smrtjo kloniti. Bog je gospodar življenja in smrti. On mu naj da vse to, po čemer je njegova mlada duša hrepnela: Živeti pri Njem v večnem miru. — Zbogom, dragi tovariši!

Naša skupina je dala mesto venca na grob umrlemu članu Klopčiču prispevek njegovi družini za pogrebne stroške. Ob tej priliki izrekamo vsem ostalim sorodnikom, med katerimi je tudi brat umrlega organiziran v Domžalah pri naši organizaciji, svoje iskreno sožalje. Naj jih Bog tolaži v tem žalostnem trenutku. — Zahvaljujemo se tudi vsem prijateljem, ki so pomagali pri petju.

Odbor kršč. del. mladine se najiskrenee zahvaljuje vsem, ki so darovali za instrumente in s tem pripomogli del. mladini do poštenega razvedrila. Še enkrat vsem hvala!

Vrhnika-Verd

Ker so nekateri tovariši odborniki zadnji čas zapustili delo v kamnolomu, se je odbor izpopolnil na sledeč način: predsednik Debevc Franc, tajnik Sinkovec Václav, blagajnik Stražnik Fra-

»Trgooski list«, 12. novembra 1937: »20 let sovjetske Rusije«:

»Ni nam treba zagotavljati, da ne spadamo med pristaše Lenina in njegovega smisla, če bi zaradi tega spojeja stališča aprioristično presojali vse delo sovjetske Rusije. Zato tudi ne moremo slediti onim, ki iz samih idejnih naspovstev nočejo videti tega, kar se je v 20 letih v sovjetski Rusiji v resnici ustvarilo in doseglo. Zlasti od l. 1928 dalje, je sovjetska Rusija napredovala v velikih skokih. Tega priznanja ni mogoče odrekati, čeprav je na drugi strani jasno, da je bil ta napredek dosežen za ceno, ki je v mnogih drugih državah ne bi hoteli plačati. Ljudstvo v Rusiji je moralo prav pošteno nategovati pasove toda materialno stanje se je zato v Rusiji doignilo. In to je nedvomno.

Tu se naša sodba čisto krije s sodbo bratov Čehoslovakov, ki so danes primer demokratične države in ki so vprav s vojo demokracijo odornili od svoje države boljševistično nevarnost.

SOCIALNA POLITIKA

Nameščenci na Madžarskem imajo po uradnih poročilih takle delovni čas: Več kot 48 ur na teden dela 33% nameščenec v industriji, 39% v trgovini in 28% v bankah in posojilnicah. Zakonita prepoved prekournega dela (čez 48 ur) bi omogočila zaslužek 2000 nameščenec. Še večje število novih na-

njo, odborniki: Horvat Juro, Moškon Fr., Dobrin Gabrijel in Svete Ciril. Upamo, da bo izpopolnjeni odbor vršil svojo nalogo v dobrobit našemu pokretu in naši borbi, tako kakor je to vršil prejšnji odbor. Posebno se je svoje odborske dolžnosti zavedal tov. Moškon Franc. Odbor ga bo pri svojem nadaljnjem delu zelo pogrešal. Da bodo tovariši »Delavsko pravico« v pravem času dobivali, se bodo določili posamezni tovariši, pri katerih se bo »Delavska pravica« dobila. Določeni so po okoliših, kjer posamezni tovariši stanujejo, zato naj vsak posameznik za naprej zahteva časopis pri tistem tovarišu, ki je določen za kraj, kjer stanuje. »Delavsko pravico« bodo dobivali sledeči tovariši: Moškon Franc, Mirke 11, Muha Stanko, Svabičeva 9, Vrhnika, Fr. Stražnik in Janez Hribljan, kamnolom, Verd, Musec Nikolaj, Čevica št. 50, Dol. Logatec.

Kamnik

Poroka. V nedeljo, dne 31. oktobra, sta se poročila člana naše skupine kovinarjev tov. Kramar Blaž s tov. Rems Ana. Vsi tovariši jima želimo obilo sreče in božjega blagoslova!

Oglejmo si torej nekoliko leto 1918.

Veliki demokratični narodi so ob svetovni vojni prav tako v svojih vrhovih kakor v preprostih plasteh čutili, da gre za veliko odločitev. Nemški imperializem bi z zmago v svetovni vojni bil v največji meri nasičen. Nemški cesar bi bil komandant Evrope in sveta. V njegovem imenu bi njegovi namestniki vodili usodo narodov tako kakor se neizogibno razvija usoda sužnjev. Nekaj podobnega se pripravlja dandanašnji. Saj se zgodovina v raznih variantah vedno znova obnavlja. Kar so vedeli veliki narodi, bi morali tudi mali. Zlasti tisti, ki so sami okužali nemško gospostvo. Nekateri teh malih narodov so se kmalu zavedli in začeli pomagati v boju proti nemškemu nasilju. Drugi pa so ostali v temi. Med njimi smo bili Slovenci. Naša politična vzgoja in izobrazba je bila skrajno zanemarjena in pomanjkljiva. Lahko bi rekli, da politične izobrazbe sploh imeli nismo. Plast, ki je vodila politiko, v kolikor jo je sploh vodila in ne prepuščala, da se je sama razvijala, je ljubosumno pazila, da se ljudstvo ne bi politično izobraževalo. Vsa desetletja je bilo tako kot danes. Vseposod so odvrčali ljudi od politike. Politiko so prikazovali kot nekaj grdega. Še danes na vsakem vogalu slišimo: politika je vlačuga. Da, politika je lahko tudi vlačuga. Toda nobena vlačuga ne postane to sama od sebe. Vlačugo napravijo vlačugarji, zvodniki. Če je torej slovenska politika vlačuga, ni kriva politika sama, temveč politiki, ki jo v vlačugarstvo vodijo. Tako je vedno bilo povsod na svetu in je še danes. Na Češkem n. pr. politika ni vlačuga, temveč krepstna mladenka.

Če danes porečeš, da je treba v javno življenje dati pobude za zdravo in pravilno smer, za načelno in moralno

Češki listi so ob 20-letnici sovjetske Rusije z vsem priznanjem pisali o doseženem napredku in tako tudi oficijozna »Prager Presses«. Mislimo, da bo tudi našim bralcem ustreženo, če sledimo zgledu češkoslovaških listov.

»Slovenski list«, Buenos Aires, Argentina, 9. oktobra 1937: »Potrudimo se razumeti«:

»Da bi kdaj vsi ljudje enako mislili, ni pričakovati ter bi bilo tudi dovolj žalostno na svetu. S tem pa nikakor ni rečeno, da se moramo medsebojno sovražiti in celo dovoliti, da nas kot divje živali vodijo na bojne poljane, kjer se za čast in slavo domovine mesarimo...

Današnje strankarske borbe in vojne niso nič drugega kot izrabljanje pojmov posameznika in celote v koristolovske svrhe posameznikov in kapitalizma. Vsi svetovni nazori, navidez še tako lepi in pravični, so se prejal ali slej morali prilagoditi namenu izkoriščevalcev ljudstva. Tako izrabljajo Kristusov nauk; tako izrablja fašizem patriotizem in po poročilih ogromnih obglavljenj v Rusiji, tudi komunistično ideologijo skušajo posamezniki prilagoditi sebi v prid.«

stavitev bi omogočilo znižanje delovnega časa od 48 na 44 ur. — Med 48 in 44 urami na teden dela 37% nameščenec v industriji, 39% v trgovini in 44% po bankah in hranilnicah. 75% vseh nameščenec pa dela več kot 44 ur na teden. Ministrstvo za socialno politiko razmotriva vprašanje, če naj bi se na splošno uzakonil za nameščenca 44 urnik kot maksimum. Če bi se to zgodilo, potem bo dobilo kakih 5000 brezposelnih nameščenec, posebno mlajših moči, delo in kruh.

s Statistika stavk v Združenih državah kaže, da je bilo l. 1936 tam 2172 stavk, katerih se je udeležilo 788.848 delavcev. Izgubljenih je bilo okoli 14 milijonov delovnih dni. V prvih 4 mesecih letošnjega leta pa je bilo 1416 stavk, nasproti 681 v istem času lani. Število stavkajočih se je zvišalo od 236 tisoč na 670 tisoč, število izgubljenih delovnih dni pa od 3.500.000 na 11 milijonov.

s Nov tovarniški zakon pripravljajo sedaj na Angleškem. Glavna točka je poleg drugih izboljšanj delovnih pogojev določitev 48 urnega delovnega tedna. Sicer je tolik delovni čas v splošnem uveljavljen že povsod v vseh podjetjih. Zelo veliko je že tudi velikih obratov, ki imajo še manjši delovni čas in boljše delovne pogoje. Vendar je na Angleškem tako, da je zakon res zakon, ki se izvaja; socialni zakon, ki varuje delavske koristi je prav toliko vreden kot davčni zakon. Ne pa tako kot je pri nas, ko imamo 48 urnik že skoraj uzakonjen, a naše delavstvo gara še vedno po 12 do 14 ur na dan brez zakonitega nadurnega pribitka.

Iz Slovenije v dravsko banovino

20 let slovenske politike

Nekateri naši so tudi tvegali. Prosto-voljci-ubežniki in emigranti. Doma pa nismo tvegali. Doma smo se odločili šele, ko je bilo že čisto jasno, da bosta Nemčija in Avstrija zlomljeni. Nekateri kljub temu smatrajo, da so bile odločitve junaške, čeprav se je že vedelo, kje je zmaga. Pridružiti se močnejšim in zmagovalnim bataljonom ni po našem mišljenju nobena umetnost. Tudi ne v politiki. Umetnost je bolj to, kako tak korak napraviti za junaštvo prvega reda. Priznati moramo, da so pa ljudje, ki se v vsakem času pridružijo močnejšim bataljonom, zelo spretni v tem, da to svoje dejanje prikažejo kot nekako voditeljsko genialnost. Tako dobiš čez noč voditelja z reklamo. Danes se sploh voditelji bolj delajo s kričeeo reklamo kot pa z zaslužnimi dejanji.

Mi nismo tvegali ne l. 1914, ne 1918 in tudi kasneje ne. Rajši smo se šli abstinenc. Zato smo pa dobili piti namesto pristnega vina vedno le limonado v politiki. Ta limonada je v veliki meri zakrivila našo usodo. Če bi mi storili že l. 1914 kot Čehi, bi nas l. 1915 Lahi ne prehiteli z londonskim paktom. Londonski pakt zaveznikom ne bi bil potreben l. 1915, če bi mi že l. 1914 odločno in z dejanji kot zaveden političen narod nastopili proti Avstriji. Tega nismo storili. Narod sam ni mogel, ker ni bil za to pripravljen. Ne duhovno in ne materialno. Niti malo ni bil vzgojen za to veliko stvar. Vzgojitelji in voditelji so ga vzgajali in navajali ter zavajali zgolj v pokorščino in boječnost pred vsake vrste gosposko. Človek, ki je vsakemu mazi-

ljencu na cesti roko poljuboval, pač ni bil usposobljen za kako junaško politično dejanje. Vsa vzgoja je bila pri nas usmerjena na to, da dobimo čim več nesamostojnih ljudi, mešč. hlapcev, ki bodo na vsak mig kinknili, nikoli pa ne mislili s svojo glavo. Šola, prosveta in politika se je vodila po enotnem načelu: napraviti iz človeka maso brez lastne volje, slepo, vdano in pokorno. Vrhovno načelo je bilo in je še: disciplina. Voditelji že vedo, kaj delajo. Mi navadni zemljani pa vsega tega ne razumemo. Samo še čudežev nam je manjkalo v politiki. Teh tudi sedaj v veliki meri pričakujejo tisti, ki nič ne zmorejo vplivati s svojimi močmi in sposobnostmi na razvoj politike. Tudi danes čujemo: voditelji že vedo, kaj je prav in kaj ne.

Leto 1918 je bilo leto odločitve. Slovence nas je našlo majhne po številu in majhne tudi po delih in dejanjih. Ne svetnikov, ne junakov nimamo Slovenci v politiki. Imamo pač voditelje. Ti naj bi nadomeščali svetnike in junake. O, ko bi bilo tako! Tako pa so nam svetniki pomrli, junake so pa pobili, ker so bili pač junaki, da so šli tvegati v prve vrste in se niso abstinirali. Tako imenovana nevtiralnost v političnem boju, ki odloča narodovo usodo, je največje zlo. In sicer moralno zlo. S to nevtiralnostjo, ki jo imenujejo nekateri abstinenco, hočejo strahopetni in malo sposobni ljudje na tuj račun sebe okoristiti. To se neprestano ponavlja in dogaja v politični zgodovini. Zlasti v slovenski. Zato ta zgodovina ni junaška, prav posebno ne v novejšem času.

smer, ti odgovori skoro sleherni: »Se bo že samo razvil! Pustimo času čas. Saj je naš narod zdrav in bo že prebolel tudi to stisko. Saj jih je že toliko prebolel, ki so bile morda še hujše.« Tako ti odgovore tudi tisti, ki bi bili v prvi vrsti poklicani, da nastopijo. Tisti, ki imajo sposobnosti in položaje, ki jih jim je omogočil in dal narod. V takih odgovorih se kaže vsa tragika slovenske politične zrelosti, vse začevstvo slovenske politične dejavnosti. Zato ni čudno, če vedno samo zglubljamo. Vsa stoletja slovenske zgodovine so eno samo postopno umikanje. Nikjer in nikoli ofenzive, nikoli ni bilo iniciative v političnem življenju. Vedno samo pasivnost in politika pobiranja drobtinice.

Ni dolgo tega, kar je trd gorenjski orač-kmet prav po domače, pa v bistvu zadel in karakteriziral Slovence, Hrvate in Srbe. Rekel je, da je v naši državi tako lepo razdeljen delokrog, da se ne more nihče pritoževati: Slovenci imamo roženkranc, Hrvati zastavo, Srbi pa denar. Tako je rekel in pognal svoj par, konja in vola, ki sta vlekla plug ob jesenskem oranju peščene njive.

V tega kmeta je prodrlo spoznanje. Tudi v marsikoga drugega je že. Toda, ko bi se bilo treba odločiti, tedaj je le malo verjetnosti, da bi ta kmet tudi po svojem spoznanju ravnal. Nima politične vzgoje in izobrazbe. Ne privoščijo mu je, čeprav je darovit, obdarovan od Boga s pravo pametjo. To pravo pamet mu vedno krivenčijo razni pismarji. Zaposlijo jo z vsem mogočim balastom, samo da bi se ne pečala z najpotrebnejšim v življenju.

(Nadaljevanje.)

Čitaj in širi Delavsko pravico!

Doma in po svetu

11. novembra pred 19 leti so narodi zvedeli za sklenitev premirja in konec najstrašnejše vojne, kar pomni človeštvo. Ali smo že pozabili nanjo, ko se s tolikim navdušenjem že pripravljamo na novo — še strašnejšo?!

Občinske volitve v Sloveniji bodo v nedeljo 12. decembra v tehle občinah: Kamnik, Komenda, Sela pri Kamniku, Smartno v Tuhinju, Litija, Vače, Ig, Dolnji Logatec, Gornji Logatec, Radovljica, Kamna gorica, Ovišje, Slov. Konjice, Prihova. Razlog je, ker so bile nekatere občine nanovo ustanovljene, nekaterim pa je bilo spremenjeno ozemlje.

Na številnih konferencah strank opozicijskega bloka v srbskih pokrajinah poročajo voditelji o političnem položaju po zadnjih dogodkih.

JRZ v Sloveniji je sklicala več sestankov zaupnikov, kjer je poročal minister dr. Krek o politiki dr. Korošca in o položaju Jugoslavije v svetu. Zaupniki so to politiko odobrili.

General Tomić, poveljnik Belgrada, se je ustreli. Po uradnem poročilu je vzrok samomora njegovo duševno stanje v zadnjem času. General je bil tudi namestnik prvega člana kraljevskega namestništva kneza Pavla.

Kmetijska zbornica začne počasi poslovati. Ima že svoj urad v Ljubljani v hiši št. 2 na Gosposvetski cesti.

Ljubljansko pošto, ki je še danes taka kot je bila pred 40 leti, bodo vendarle malo povečali. Vsa dela povečanja so preračunana na 3.800.000 din.

O povišanju plač železniškim delavcem so pisali neki časopisi že pred tedni. Vendar ministrov odlok še ni zagledal belega dne. Zganite se vendar! Zima je tu!

Volitve občinske uprave so bile v nedeljo v vasi Krupcu v nižkem okraju v Srbiji. JRZ je dobila 380, opozicija pa 234 glasov.

Železnica Koprivnica — Varaždin je bila odprta te dni. Proga je dolga 41,5 km. Stroški so bili okoli 38 milijonov din. Gradili so dve leti.

Srbski kulturni klub je svečano otvoril svoje prostore v «Izvozni banki». Predsednik je pri tej priliki naglašal sodelovanje gospodarstvenikov in intelektualcev, ki je za srbsko kulturo nujno. Brez tega sodelovanja je vse zidano na pesek. Na pobudo kluba so se začele priprave za ustanovitev centrale vseh srbskih prosvetnih in kulturnih društev iz cele države.

Anglija ni še razočarana nad nepostojljivostjo Italije in Nemčije, ki v eni roki z oljno vejico miru, v drugi z mečem stavlja svoje pogoje za mirno poravnavo mednarodnih sporov. Ker na raznih konferencah ne pride do nikakih resnih sklepov, je Anglija začela z direktnimi pogajanjmi tako z Italijo, kakor tudi z Nemčijo. Anglija ni več nasprotna pregovorom o vrnitvi kolonij, govori se tudi o večjem posojilu, ki naj ga dobi Italija. Vprašanje je, ali bo Anglija prišla na kraj vsem zahtevam, ki jih stavlja obe fašistični državi? Ali bo Nemčija obljubila nedotakljivost Češko-slovaške in Avstrije? Ali bo Italija zadovoljna samo s priznanjem Abesinije in posojilom? Kako bosta obe državi obljubili mirno rešitev srednjeevropskih vprašanj? Dolga bo vrsta vprašanj, preden bo fašizem povedal zadnjo bojno napoved.

Belgija se boji za svoje kolonije. Odkar je Anglija deloma pripravljena, da se razpravi o vrnitvi kolonij Nemčiji, je tudi Belgija v skrbeh za kolonije Kongo. Boji se, da ne bi Anglija zatislila oči, če bi Nemčija nasilno osvojila tudi del belgijskega Konga. Skrb ni neupravičena, saj morajo mali narodi ob takih prilikah vedno več žrtvovati kot veliki, ki radi delajo popuste v škodo manjših.

Dolga vladna kriza v Belgiji še ni rešena. Demokratski listi zanikujejo, da bi bilo mogoče, da bi bil uveden fašističen režim. Pri tem pa priznavajo, da je ena tretjina belgijskih oficirjev fašistično razpoložena.

Delavska pravica

Izbija vsak četrtek popoldne, v slučaju premika dan prej. Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1. Neprankirane pisma se ne sprejemajo. Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22/1. Oglasi po cenzuri: Telegraf 2251. Številka čakovnega računa 14.900. Posredna številka Dn. 1. — Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 16.—, za pol leta Din 28.—, za celo leto Din 48.—, za inozemstvo stane mesečno Din 7.—. Urejuje in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter. Izdaja za konzorcij Delavske pravice. S. Zmorn. Za jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čot.

Za večji kos kruha

Zagrebski šoferji so stavkali en teden za doseg nove kolektivne pogodbe. Z njo so si znatno zboljšali svoj položaj. Šoferji začetniki imajo: plače 250 din in 20% dohodkov. Po 2 letnem službovanju: plača 300 din. Delovni čas je 10 ur. O sporih razsoja posebno razsodišče. Vsak šofer mora položiti 2.000 din varščine.

Stavka stavbinskih delavcev v Podgorici v Črni gori je bila uspešno zaključena 6. t. m. Trajala je en mesec. Stavkalo je 320 delavcev. Zanimivo je, da so kmetje iz podgoriškega okraja ves čas zbirali in dajali za stavkujoče prispevke v naturi. Zbrali so toliko, da bi mogli stavkujoči vzdržati najmanj še en mesec in pol. Delodajalci so morali ugoditi vsem delavskim zahtevam.

Socialna politika

Za 700 milijonov dolarjev delavskih stanovanj bodo zgradili iz državnih sredstev v Združenih državah. Senat je nedavno tega že sprejel tozadevni zakon. Zgradilo se bo 850.000 delavskih stanovanj. Nove domove bo tako dobilo v teku let približno 9 milijonov delavcev, ki so morali doslej živeti v nezdruženih stanovanjih. Zveza sama bo prispevala letno 20 milijonov dolarjev in dala zveznim državam in občinam za 700 milijonov dolarjev posojil izključno za ta namen.

Uradniške plače bo zvišala francoska vlada skupno za 1 milijardo frankov. Sredstva bo dobila iz prebitka državnega proračuna.

40 urnik v Italiji. Meseca junija je stalni odbor za socialno zakonodajo končal delo za enoten zakon o 40 urniku. Doslej so bile o tem le pogodbe posameznih korporacij rentabilnejših strok. Odbor je tudi sklenil, naj bi 40 urnik veljal tudi za delavstvo v javnih ustanovah. Za podjetja z neprekinjenim obratovanjem velja 42 urni delovni čas. Izjeme od načela 40 urnika dovoljuje ministrstvo za korporacije, če je za to res potreba. Nadur sme biti na teden največ 12 do 14. Obrtni nadzorniki morajo paziti, če je razlog za nadurno delo res utemeljen. Dovoljeno je tudi, da se izpadle delovne ure (iz kateregakoli razloga) nadomeste dnevno z dvema urama. Torej bo to precej elastičen zakon.

O delavskih službah v trikotajni industriji na Nizozemskem je izdal poročilo centralni statistični urad. Povprečna moška plača je znašala v drugi polovici 1936 povprečno 43 centov (10 din) na uro; povprečna ženska plača je bila v tem razdobju 24 centov (5,70 din), povprečna plača mladoletnih pa 19 centov (4,50 din).

Zavarovanje za brezposelnost je bilo uvedeno z zakonom v angleškem dominionu južni Afriki. Zavarovanje obsega zaenkrat delavstvo tehle strok: stavbinstvo in gradnje, strojna industrija, elektrotehnična industrija, pohištvena industrija, pridobivanje zlata, usnjarska in čevljarstva industrija, tiskarstvo in oblačilna industrija. Delavsko ministrstvo more z odredbo razširiti zavarovanje tudi na druge stroke.

Shodi in sestanki

Količevo. V nedeljo, dne 21. nov. ob 3 popoldne bo članski sestanek papirničarjev v stari šoli na Dobu. Na dnevnem redu bodo tekoče zadeve in predavanje o starostnem zavarovanju. Sestanek je važen in se tiče vsega delavstva, zato naj ne bo nikogar, ki bi se sestanka ne udeležil. Na sestanku se bo dobil tudi koledarček za l. 1938, ki ga je izdala JSZ. — Odbor.

Zagorje. Za nedeljo, 21. t. m. sklican sestanek se bo vršil prihodnjo nedeljo, to je 28. novembra ob 9 dopoldne v Zadržnem domu. Sestanek je preložen zaradi seje širšega načelstva JSZ v Ljubljani in tako zastopnik centrale ne more priti. Naj vsi to vzamejo na znanje. Na svidenje v nedeljo, dne 28. novembra! — Odbor.

Zahvala. Zahvaljujem se tovarišem, ki so v teh dneh moje boleznj zbrali za mojo ubogo družino iz svojih skromnih sredstev podporo. Vsem — tisočera hvala! — Kemperl Franc, Stahovica.

Gorenjski kovinarji

Jesenice. Velika izbira manufakturnega blaga za moške in ženske obleke, na mesečne obroke.

Dospeli so najnovejši modeli radioaparatur, katere dobite na mesečne obroke že od 150 din dalje.

Velika zaloga najboljših šivalnih strojev »Gritznere«; tudi na mesečne obroke. Priporoča se vsem Marija Krašovec, Jesenice, Krekov trg 2.

MALI OGLASI

Beseda 50 par

Vezavo vsakovrstnih knjig Vam izvrši solidno in poceni knjigovoznica Zupan, Ljubljana-Moste, Krekova 4. Pri večjih naročilih primeren popust.

KUPUJTE!

NOSITE! PRIPOROČAJTE!

- »PIMAR« obleke
- »PIMAR« hubertus-plašče
- »PIMAR« pumparice
- »PIMAR« suknjice

prodaja in zaloga

SREČKO PIHLAR — MARIBOR

Gosposka ulica 5 — Rotovski trg 8

s Delavske mezde na Švedskem je podrobno preiskalo švedsko delavsko ministrstvo. L. 1936 so bile urne mezde industrijskih delavcev 1,13 kron nasproti 1,11 kron v letu 1935 (1 švedska krona je 11,12 din). Povprečne urne mezde moških delovnih moči so bile 1,26; ženskih 0,75, mladoletnih pa 0,48 kron. V primeri z mejnimi razmerami v l. 1913 so porasle moške urne mezde za 180%, ženske pa za 213%. — Tudi plače nameštencev so bile preiskane. Znašale so v povprečju letno: moške 3.965, ženske pa 2.084 kron in so napram letu 1913 večje za 74%.

Ločitev Cerkve od države pripravljajo v Nemčiji. Cerkve ne bi več dobile nobene podpore od države, ne bi mogle nalagati nobenih davkov, država bi lahko odvzela tudi premoženje, zaplenila tudi cerkve. Tako bi takoj imeli tudi stavbe za svojo »narodno socialistično cerkev«.

Vrsta neuspešnih konferenc je zopet pomnožena z neuspehom bruseljske konference. Japonska ni hotela priti na zahtevano klop, da bi se zagovarjala zaradi napada na Kitajsko. Pravi, da »vsa ta afera izhaja iz posebnih razmer na vzhodu Azije«, katerih Evropa ne razume. Zato se bo Japonska še nadalje »zavarovala proti komunizmu« in tako zasedla čim več kitajskega ozemlja. Po hudih borbah je padlo veliko in važno mesto Sanghaj. Kitajci se hrabro bore, vendar so zadnji čas Japonci zopet v premoči.

Fašistični udar v Braziliji je zelo značilen za neprestano rovarjenje fašizma po vsem svetu. Znano je bilo že dalje časa zelo veliko zanimanje Nemčije za Brazilijo. Sedaj je proglašena diktatura in nova ustava po vzorcu fašističnih držav. V pomirjenju razburjenih ameriških držav je nova vlada izjavila, da ne pristopi k protikomunistični trozvezi.

Razno

Zanimive spremembe ... Pred 4 leti: V Delavsko zbornico pride kot delegat zelenih »Združenih privat in trg. nameštencev« in s njo se nove delavske strok. organizacije zelenih uradnik OUZD g. Rudolf Smersu. Njegov namestnik je dr. Vatovec, urednik »Slovenca«. — Po 4 letih: Delegat zelenih g. Smersu Rudolf postane predsednik »Združenih pr. in trg. nam.«, odide v Belgrad na kongres mladinske JRZ, na skupščino delavske zbornice 14. XI. 1937 pa pride njegov namestnik dr. Vatovec, urednik »Jutrac«.

»Čajtenšec«. — »Kmetijski list« takole piše v svoji zadnji izdaji: »Tudi krščanski socialisti mlatijo. Krščanski socialisti, bog jim daj zdravje, so začeli v svoji čajtenšci, čeprav je majhna, mlati po pokvarjeni gospodi, na sličan način, kakor mlatim jaz po fižolovih, včasih pa tudi po debelih obritih žitnih snopih.« — »Kmetiskemu listu« hočemo povedati pomoto, da mlati ta »čajtenšec« — »Delavska pravica« že leta in leta. Da je mlatala že takrat, ko je bil »Kmetijski list« še pri vladnih jaslih, ko je on gospodo le božal in mu je bilo v Sloveniji in Jugoslaviji vse prav in dobro ter v najlepšem redu. Kadar bo tudi »Kmetijski list« iskreno in vsaj deset let dosledno, pa v malo večji nakladi »mlatit« — bomo morda o njem spremenili svoje mnenje. Dotlej pa ostane glasilo podeželskih petičnežev, političnih konjunkturistov, priganjač neslovenske JNS in zagovornik velsrbskega centralizma, ki slovenskega kmeta in delavca izsesava do krvi. Pozornosti in povrh še zafrkljivosti takega »Kmetiskega lista« krščanski socialisti prav nič ne želimo.

Walter Brieslev

Brezposelni

»Če ti je prav, zloživa to perilo pred malico,« mu je zaklicala žena v hišo, kjer je sedel in bral. Takoj je vstal in je prijel za ročaj košare, v katero so zdevali perilo. »Po malici bom likala. Takrat ne bo več tako vroče.«

»Janko pojde z mano. Greva obiskat staro mamo, dokler boš ti likala. Rekla mi je, da naj pridem po tisti suknjič, ki je bil narejen za Toma. Pravi, da je zanj premajhen. Za Janka bi se dalo kaj narediti.«

»Mislil, da bom lahko naredila iz njega hlače za Janka. Da, kar prinesil.« Postavila sta košaro v pralnico poleg likalca. »Pojdi in postavi kotel na pečico. Jaz pa bom tukaj pospravila.«

Čez nekaj minut je prišla nazaj in perilo je bilo zloženo. Nato sta zanesla košaro nazaj v kuhinjo. Ivanka je pogrnila mizo, mož pa je narezal kruha in masla.

»Janko bi moral biti že tu,« je dejal. Čakala sta, da v kotlu zavre. »Jaz stopim na vrt in pogledam, če že prihaja odkod.« Odsel je v tisti kot vrta, kjer je bila klopica, in je pogledal preko ograje in za hribom proti šoli. Uzrl je svojega dečka, ki je prihajal sem od cerkve. Svetli lasje so mu sijali v soncu. V teh vročih dneh bi moral nositi čepico, kakor sta jo imela njegova dva tovariša. Trojica jo je zložno mahala po klancu navzgor. Z živahnimi kretnjami so se razgovarjali med sabo. Zdaj so korakali po pločniku, zdaj po cesti. Včasih so zavili na sredo ceste, odkoder jih je preplašil nenadni signal avtomobila, da so skočili v stran. Više gori, tam, kjer se cepita Top Street in Millcroška cesta, je stala gručica dečkov, večjih in za tri ali štiri leta starejših od Janka. Nekaj so popevali.

Ivan se je okrenil v stran in napel ušesa, da bi ujel kako besedo.

»Luči Jinksova, ta ritar'ca, Luči Jinksova, ta ritar'ca, Luči Jinksova, ta ritar'ca!«

Ivan se je okrenil v stran in odšel preko vrta v hišo. Janko je moral priti čez pet minut. Lahko bi malicali. Nesramna druhal! Prav bi jim bilo, ko bi prišel gospod Jinks in jih naklestil.

»Tam gori prihaja,« je rekel, ko je prišel v hišo. »Nalil mu bom čaja, da se mu ne shladi.«

Čez pet minut je prišel na dvorišče Janko in bridko jokal. Ivan je vstal takoj, ko ga je začul. Stopil je k vratom. »Kaj se je zgodilo, Jankec, kaj ti je?«

»Deček je začel bolj pretrgano ihteti, ko je opazil, da se oče živo zanima zanj. Stopil je v kuhinjo, a ni mogel spraviti iz sebe nobene besede.«

»Kaj je vendar?« je vprašala mati. »Ali si padel? Ali te je kdo udaril?«

Govorila je trdo, kakor da bi izzivala tiste, ki so to zakrivali. Njene besede so merile nekam daleč preko dečka. Videti je bilo, da se hoče postaviti na noge pred človeka, ki je šibkejši od nje, da hoče odbiti napad. Le rahlega izzivanja je bilo treba, pa bi pokazala zobe. Potlačili so jo, vzbudili v njej divje misli, ki so včasih nevarne. Toda najti jih ni mogla ne zdaj ne nikoli poprej. Nikdar ni imela tistega zadoščenja, da bi se jim lahko postavila po robu, če je bila razpoložena za takšno energična dejanja. Udarili so jo včasih za hrbtom njenega moža, a ne tako pogosto. Navadno jih je videla, kako se skrivajo za mirno srčco in vaim bogastvom kake druge družine. Otroci so bili ponosni na svojega očeta in so se zavedali, da je on odgovoren.